

Η ζωή του ελέφαντα

Ο ελέφαντας είναι το μεγαλύτερο ζώο της στεριάς, με βάρος που μπορεί να φτάσει και τους οκτώ τόνους. Ζει στην Ασία και την Αφρική. Ο Ασιατικός ελέφαντας (*Elephas maximus*) είναι ζώο «κινδυνεύον». Απομονωμένοι πλέον πληθυσμοί συνεχίζουν να ζουν σε τροπικά και υποτροπικά δάση στη νοτιοανατολική Ασία από το Νεπάλ ως την Σιγκαπούρη καθώς και στη νότια Ινδία και τη Σρι Λάνκα. Ο Αφρικανικός ελέφαντας (*Loxodonta africana*) είναι μεγαλύτερος και έχει χαρακτηριστικά πολύ μεγάλα αυτιά. Συναντάται σε όλη την υποσαχάρια Αφρική, αλλά κυρίως σε δάση και σαβάνες στη λεκάνη του Κονγκό και την παραλιακή Ανατολική Αφρική. Θεωρείται είδος «τρωτό».

Οι ελέφαντες διακρίνονται από τα μεγάλα αυτιά τους και τη μακριά τους προβοσκίδα, η οποία έχει πολλές χρήσεις: ως χέρι που αρπάζει αντικείμενα ή χαιρετά τους συντρόφους του, ως τρομπέτα για προειδοποίηση, ή ως λάστιχο για να πιει νερό ή να κάνει μπάνιο. Πρόκειται για ένα εξαιρετικά ευαίσθητο όργανο που περιέχει πολύ περισσότερους μύες απ' ό,τι ολόκληρο το ανθρώπινο σώμα! Διακρίνονται επίσης από τους χαρακτηριστικούς χαυλιόδοντες, τους κοπτήρες τους δηλαδή που μεγαλώνουν σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ελέφαντα και χρησιμοποιούνται ως εργαλείο αλλά και όπλο. Το ελεφαντόδοντο δυστυχώς αποτελεί στόχο για τους λαθροκυνηγούς που αφανίζουν δεκάδες χιλιάδες ελέφαντες κάθε χρόνο, ιδιαίτερα στην Αφρική.

Η επιβλητική παρουσία του ελέφαντα καθορίζει τη μορφολογία ολόκληρου του τόπου όπου ζει και κινείται. Κάθε μέρα τρώει εκατοντάδες κιλά φυτών, κυρίως χόρτα, φύλλα και κλαριά θάμνων και δέντρων. Μπορεί να ξεριζώσει μέχρι και ολόκληρα δέντρα. Λειτουργεί σαν κηπουρός, αραιώνοντας τους θάμνους στη σαβάνα και ανοίγοντας χώρο στο πυκνό τροπικό δάσος για να περνά το φως. Έτσι, δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για εκατοντάδες άλλα είδη ζώων. Ακόμα, δίνει ζωή στα αφρικανικά δάση, αφού το ένα τρίτο των σπόρων των δέντρων φυτρώνουν μόνο αφού περάσουν μέσα από το πεπτικό του σύστημα.

Η κοινωνία των ελεφάντων είναι μητριαρχική. Οι αρσενικοί ζουν μοναχικές ζωές, ενώ οι αγέλες αποτελούνται από θηλυκά που μεγαλώνουν τα μικρά τους υπό την προστασία τους. Η κύηση διαρκεί 22 μήνες, η μακρότερη οποιοδήποτε θηλαστικού, ενώ τα νεογέννητα ζυγίζουν 50-150 κιλά!

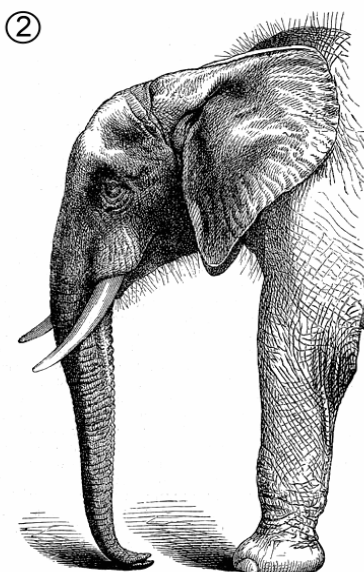
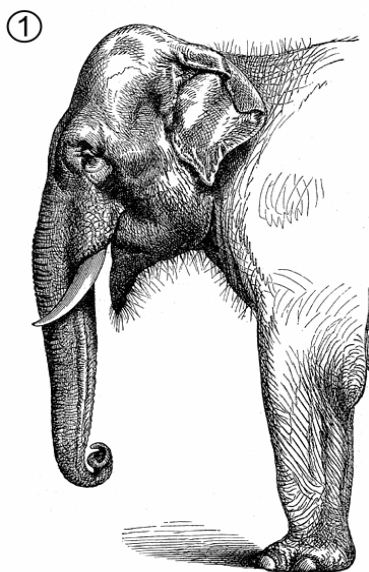
Η Ζωή που απειλείται

Υπολογίζεται ότι τη δεκαετία 1930-1940 υπήρχαν περίπου 3-5 εκατομμύρια ελέφαντες στην Αφρική, σήμερα όμως οι αριθμοί τους έχουν μειωθεί σε 470.000–690.000. Αντίστοιχα οι ασιατικοί ελέφαντες δεν ξεπερνούν τα 32.900 άτομα.

Τόσο στην Αφρική όσο και στην πυκνοκατοικημένη νοτιοανατολική Ασία, οι βιότοποι των ελεφάντων καταλαμβάνονται από καλλιέργειες και οικισμούς με αποτέλεσμα οι ελέφαντες να «στριμώχνονται» σε όλο και μικρότερες εκτάσεις χάνοντας παράλληλα και τη δυνατότητα πρόσβασης στις παραδοσιακές μεταναστευτικές τους οδούς. Ο ανταγωνισμός για το διαθέσιμο χώρο είναι σκληρός και για τους ελέφαντες αλλά και για τους ανθρώπους καθώς μέσα ή κοντά στους παραδοσιακούς βιότοπους των ελεφάντων ζει το 20% του συνο-

λικού ανθρώπινου πληθυσμού. Η γειτνίαση δεν είναι αρμονική. Οι καλλιέργειες των χωρικών αποτελούν ένα δελεαστικό γεύμα για τους ελέφαντες που ωστόσο μπορούν να καταστρέψουν ολόκληρη τη σοδειά σε ένα πέρασμα καθώς καταναλώνουν έως και 450 κιλά τροφής τη μέρα, δημιουργώντας νέες συγκρούσεις και προβλήματα και για τις δυο πλευρές.

Η δεύτερη σημαντικότερη όμως απειλή είναι το παράνομο εμπόριο άγριων ζώων. Οι ελέφαντες κυνηγιούνται ανελέητα: ως και 30.000 ελέφαντες σφαγιάζονται κάθε χρόνο στην Αφρική για τους χαυλιόδοντές τους. Στη δεκαετία του 1980 χάνονταν περίπου 100.000 ελέφαντες το χρόνο με αποτέλεσμα το εμπόριο του ελεφαντόδοντου να κηρυχθεί παράνομο το 1989. Το πρόβλημα είχε μειωθεί, όμως πρόσφατα η αύξηση της ζήτησης από την Ασία και ιδιαίτερα την Κίνα, έχει οδηγήσει σε ένα νέο τεράστιο κύκλωμα λαθρεμπορίας. Πολλοί πιστεύουν ότι οι χαυλιόδοντες «ξαναφυτρώνουν» αλλά στην πραγματικότητα το ελεφαντόδοντο προέρχεται από νεκρούς ελέφαντες. Με βάση την Ταϊλάνδη, όπου το εμπόριο του εγχώριου ελεφαντόδοντου ήταν ως πρόσφατα νόμιμο, «ξεπλένονταν» το παράνομο ελεφαντόδοντο της Αφρικής και διοχετεύονταν στις χώρες της Ασίας.

Συγκριτική μορφολογία της κεφαλής και του μπροστινού μέρους του σώματος του ασιατικού ελέφαντα (1) και του αφρικανικού ελέφαντα (2)